

СЕЖАЊА НА УСТАНИЧКЕ ДАНЕ У СРЕЗУ ЦРНОГОРСКОМ

За члана Партије примљен сам у јануару 1940. године. Примио ме је Милорад Јевтовић, који је тада био судоки приправник у Коојерићу, а родом је из чачанокот краја. Састанак на којем сам примљен за члана Партије одржан је у кући Максима Марковића. Максим је већ раније био примљен за члана Партије. Ја сам био трећи члан партије Јоке Ђелије у Којерићу. Секретар је био Милорад Јевтовић, а Максим Марковић био је благајник, окупљао је члановину и помоћ за Партију. Од мојега времена до окупације припремали смо за пријем у Партију Милована Милићешћа, Драгишу Милићевића и Славољуба Душића. На наше састанке новремено је долазио Миле Милатовић из Ваљево,

Првих месец 1941. године Милорад Јевтовић и ја позвани смо на војну вежбу. У Којерићу је од чланова Партије остао само Максим Марковић. Јевтовић је био резервни официр, био је заробљен, али је успео да побегне и важе се није враћао у Којерић. Ја сам се вратио у Којерић после пропасти старе војске. Максим Марковић и ја били смо чланови Партије, али једно време нисмо имали везу ни с којом партијском организацијом па смо решили да Максим оде у Ваљево и да види шта ћемо радити. Максим је отишао, нашао Зору, ћерку Драгојла Дудића и дотова 'се како ћемо се даље повезивати.

После недељу дана отишао сам по договору ја у Ваљево. Било је договорено да чекам у једном гробљу, а Миле Милатовић ће доћи у белом мантилу. Мало сам чекао и Милатовић је заиста дошао. То је било негде у мају 1941. године. Кренули смо еа гробља и у ходу смо разговарали. Милатовић ми је тада рекао да морамо успоставити везу еа партијском организацијом у Ужицу. Ја сам био понео новца који смо сакупили од члановине и помоћи за Партију и предао сам све Милатовићу. Милатовић ме је испратио до Дегурзгћа. Свраћали смо код неког Сава Станишића и прод њим је Миле Милатовић слободно разговарао, по томе мислим да је и он био члан Партије. На разговору Милатовић ми је рекао: „Од оада ћете бити везани за Улсице... Морамо се спремати за устанак!..”

Вракш сам се у Косјерић.

Проншо је седам-осам дана. Секао сам дрва близу своје куће изнад Коојерића. Одједном иопаде непознат чоеек. Приђе ми и почесмјо разговарати. Рече да ое зо~~ве~~ Душан Вишић. То је било успостављање везе са ужичком партијском организацијом. У разговору смо полако стигли до моју куће и Вишић је ту остао два до три дана, а иотом ое вратио у Ужице.

Неколико дана после Вишићевог одласка код мене је дошао Јоже Барух. Тада омо га ови звали Јово. Одмах омо се договорили да почнемо скупљати оружје и муницију. Барух је код мене остао око меоец дана. Скупљали смо оружје и слагали на моју шталу, на брегу изнад куће. Док смо скупљали то оружје, често омо' ое састајали нас тројица: Барух, Максим Маржовић и ја. То је била наша партијска ћелија.

Барух је предложио да једног дана у току јуна, уз оезону оконавања кукуруза, сазовем]о збор. Максим и ја ое нисмо одмах сложили, али Барух је био упораи. Пристали омо и решили да се збор одржи на Главици, једном узвишењу изнад саме варошице Косјерића, Барух]е рекао да на збор позовемо оамо поверљиве људе. На збор је дошло око стотину људи из околине. Између многих оећам ое да су били Раденко Антонијевић, Рај]о Дуњић, Драгиша, звани Турчин, Милорад Лујић и још доста људи, чија сам имена заборшио. На збор је дошло и !неколико жена. У сгвари, ове жене биле су на копању па су свратиле. Стигао је и Душан Вишић из Ужица. Јоже Барух већ је био ту. Барух и Вишић оу говорили на том збору. Врше се не сећам шта је који од њих говорио, оамо знам да ое шворило о тадашњој оитуацији: да је наша земља издата и поробљена,, да ће бити опљачкана ако се народ не буде бунио, да се треба дићи на устанак и да испред народа стоји Комунистичка партија Југослакије. Све је то трајало око један сат. У Коејерићу тада није било немачке вој^ске. Били су само жандарми. Срески начелник био је не!ки Мирко Марчетић, а полицијски писар неки Прељевић.

Неколико дана пошто је збор прошао чуо сам да се прича кајко је Милорад Лујић ишае код срееког начелника и рекао му шта ое Нла о]ом збору радило. Срееки начелник позозао је Максима Марко^вића и мене и питао нае шта емо то радили, на Главици. Ми кажемо да нисмо ништа радили, а он вели: „Пазите добро, немојте да се играте гљивама!“ Више ништа не рече. Онај писар Прељевић нае испрати из канцеларије, намигну и вели да радимо како смо заочели.

После онот познатог стрељања на Буковима чујем да се доста људи из К0]сјерића склонило по еелима око Црнокоое. Међу њима се налазио и Танасије Радојичић, бравар из Косјерића. Док је тако био у бекству, Танасије је негде наишао' на Мита ИгуманоЕића, који је тада боравио у Сечој Реци. Са Митом Игумановићем био је и Јоже Барух. Њих тројица су заочели разговор и Та-

касију су неке изјаве из тог разговора биле „сумњиве“. Причало се да је он одмах после тог разговора но некој жени послао писмо жандармима у Којејерић. Шта је било у том писму не знам, али знам да су одмах после тога мојој кући дошли жандарми из Којејерића и нешто испитивали. Тог дана код моје куће затекли су се Мито Игумановић, Јоже Барух и Душан Вишић. Били су (скмнули са штале шупљено оружје, однели га у обличју шуму, прегледали и чистили. Пред вече одем да их обиђем. Мало смо разговарали и сни ми онда дадоше две очишћене пушке да их вратим на шталу. Ја понесем те две пушке. Већ почело да ое смрачује. Одједком преда ме избише тројица жандарма, Стао сам као укопан. Стадоше и они. Морали су видети да ја држим две пушке, али ја сам још у шуми и не овиде ме саевим јаено. Један од жандарма тада повика :

— Не пуцао, ми смо Срби! . . .

Ја никуд не мичем. Жандарми тада нагло окренуше низ ку страну. Брзо оне две пушке остаем ва шталу па опет изиђем да видим куд су отишли. Видим их код неке камене ограде иетод моје куће. Стоје и гледају право мојој кући. Угледаше ме и зову ме да им приђем. Ја станем зшти њих да они приђу мени. Добро сам познавао командира жандармермјеке станице, неког Лаза, а познавао је и он мене. Тројица жандарма лагано приђоше мојој кући. Видим да су збуњени. Веле како их је малочае у шуми срео наоружан човек и умало их није све побрио. Ја још ништа не говорим. Мрак ое навлачи. Ја их зосвем у кућу и ШБорим да не треба ничега да ое плаше. Најпоеле пристадоше да уђу у кућу и до~~то~~жоримо се да код мене и коначе, јер по мраку ниуе хтели никуда. Кад су жандарми поепали, ја устанем, одем на штаду где су швали Мито, Јоже и Вишић, испрмчам им ове, а осчи веле: „Нека их, нека спавају!“

Ујутру су жандарми рано устали и отишли. При пошаску рекао еам командиру Лазу да се ништа ке плаши и да сам ја био снај човек са две пушке у шуми. Ништа мди није рекао. Није тражио ни пушке.

Све до августа на терену око Којејерића били су Мито Игумановић и Јоже Барух, а повремено је долазио и Душан Вишић. Са Вишићем је неколико пута долазио ђак учитељоке школе, кога су звали Бота.

Око 14. августа 1941. године на брду изнад моје куће екупило ое доста бораца. Дошли су Барух, Вишић, доста људи из горњих (оела ондашњег црногорскот среза, а из доњих оела среза само Драги Марковић и ја. Највише је било људи из Варде, Полошнице и Годечева. Њих је довео Јордан Ђукановић. Са том групом дошли су Мито Игумановић, Славе Зарић и Жико Филипосвић. Колико ми је остало у оећању, било је око деоет чаоова кад ое сакупљање завршило. Кад су сви стигли, пред групу су изашли Јоже Барух и Мито Игумановић и рекли да се поетројимо. Тада је Јордан

Ђукановић Штродио да се по војнички постројимо и неко од њих тројице тада је саопштио да смо ми од тога дана Црногорска партизанска чета. Уочи тог дана на партијоком састанку смо се договорили да 'кома'ндир чете буде Јордан Ђукановић и он је ту дужност одмах почео да обавља. Ја оам на том акупу одређен да будем заменик командира чете, а остало ми је нејаоно да ли је у том првом моменту комесар чете био Мито Игумановић или Јоже Барух. Краће време оба су били с нама у чети и обављали исте задатке, а poste је Мито преузео дужност комесара пошто је Јоже Барух отишао на други терен.

Приликом формирања чете изабрали смо једног водника и једног десетара. Водник у чети био је Станислав из Варде, а за десетара емо изабрали Добросава Павловића.

Иетот дана кад је чета формирана кренули омо за Сечу Реку и одмах запалили Општинску архиву. Поеле тога једна група бораца из чете кренула је са Јорданом Ђукановићем у Макошиште па после у Годечево и на оба места запалили су општинске архиве. Иза тога сви смо се поново окупили на Оштом брду где је чета формирана и ту провели неколико дана. Једном омо одатле ишли у Галовиће да нађемо неко оружје и муницију.

У септембру је Црногорска партизанска чета прешла на територију рачанског среза и учествовала у борбама око Бајине Баште. Кад је Ужице ослобођено, Црвоторска партизанска чета је истог дана ушла у Косјерић, у коме тада није било никакве војске.

Кад омо ушли у Косјерић, најпре смо спалили архиву. Ниоом одмах оенивали нову власт, већ је чета регулисала живот у варошици. После неколико дана Мито Игумановић је почео радити на формирању народноослободилачког одбора у Косјерићу. Сазван је збор у кафани Божа Николића и на том збору је основан Народноослободилачки одбор за општину Косјерић. За председника Одбора изабран је Јован Марковић.

Неколико дана поеле тога Црвошрока партизанска чета је расформирана, а њени борци ушли су у састав других јединица у Ужичком партизанском одреду. Већина је отишла на положаје према Ваљеву. У Косјерићу је основана команда меета. У тој команди радили «смо Драги Марковић, Милева Косовац, Лела Гмизовић и ја,

Симо ПОЗНАНОВИЋ